

מכון "הסולל"

החומר נלקח מתוך החוברת – תעש במחותרת - תעשיית הנשק של ה"הגנה" בטרם מדינה

*הערה מכונים fe ה"הגנה" במחותרת כונו pes זה. הראון והעשירי אצלי
כינוי זה הופצו אצלי ידי ה"הגנה", לא במסגרת תע.
הני jeינוי זה - מכון "הסולל", אצל כמכון fe תע.
"הסולל" – מכון תע fe ה"הגנה" אצל השנת 1942 בקיבוץ עין-השופט.
הייצור היה fe חומרי נפץ ונפצים.
מנהל - fe בוארה.*

גאולה לישנסקי-עמיר, שהיתה לימים אחת מעובדות המכון, סיפרה:

"הייתה התלבטות גדולה. נימוקים שונים הכבידו על קבלת ההחלטה. אני הצעתי לקבל את ההצעה,

כי אם לא נקבל אותה עכשיו מרצוננו, יבואו אלינו בעתיד עם פקודה.

ברוב גדול דחתה אסיפת החברים את בקשת ה"הגנה". כעבור זמן לא רב חודשה הפנייה, אבל הפעם

לא הותרו לנו ברירה. המפעל הוקם ואני הלכתי לעבוד בו."

אחת מפעולותיו הרבות של שלמה בוגרד היה הקמת מכון לייצור נפצים לרימוני יד.

המכון כונה מכון "הסולל". לשם כך הובא צריף שהיה שייך לחברת החשמל והוצב בשטח משק החי

של הקיבוץ, מאחורי הדיר.

בצריף זה הותקן המכון שהיה אמור לייצר נפצים. כשהוצבו בצריף המכונות, נתגלה שמכשירי

הייצור אינם מתאימים ליעודם. בעזרת המסגריה של קיבוץ דליה הסמוך, ייצרו מכשירי ייצור

חדשים שבאמצעותם ניתן היה לייצר את הנפצים.

בהתאם לנוהלי הבטיחות, נבנה במרחק מה מהצריף הגדול צריף קטן שמידותיו 2x2 מטרים, להכנת

חומרי הנפץ והתערובות שצריך היה להכניס לצינורות הנפצים לכבישה.

הסליק של המכון נבנה מתחת למדרגות הכניסה האחורית של מבנה סמוך. לשם היו מכניסים מדי

יום את חומרי הגלם ואת התוצרת הגמורה.

כמו בהרבה מכונים אחרים בתעש, מעטים ידעו את מקום ה"סליק". רוב העובדים גם לא רצו לדעת

זאת.

"העבודה במכון היתה מסוכנת מאוד", המשיכה גאולה את סיפורה. "כשטיפלנו בכספית הרועמת

בעזרת נוצה, צריך היה להכניס את החומר לטבעת פלדה, שכונתה בפינו 'מטריצה'. בטבעת זו היינו

כובשים, במכבש קטן את הגלולות שהיו מוכנסות לנפץ.

בשל העבודה בחומרים הכימיים, היינו מצווים לשתות הרבה חלב ולאכול מוצרי חלב. מחלות עור

מוזרות פקדו אותנו."